

Њижни Новгород,
24. или 22. јануара 1900.

Драги Антоне Павловичу,

Напокон сам био и код Лава Николајевича. Прошло је отад већ осам дана, а ја још никако да средим утиске. Пре свега, он ме је запањило својим изгледом – другачије сам га замишљао: вишег раста и крупније кости. А кад тамо – сићушан старчић који ме однекуд подсетио на приче о генијалном особењаку Суворову. А кад је стао да говори, слушао сам га и чудом се чудио. Све што је говорио било је необично једноставно, дубоко и мада, како се мени чини, понекад сасвим нетачно, изузетно лепо. А главно је да је веома једноставно. Уосталом он ипак представља цео оркестар, само што у њему све трубе не свирају сложено.

Првео сам код њега више од три сата, а затим сам стигао у позориште, на трећи чин “Ујка Вање”. Опет “Ујак Вања”. Опет. И опет ћу, купивши карту унапред, отићи нарочито да гледам ту драму. Ја је не сматрам бисером, али у њој видим више садржаја но што други виде – њен је садржај огроман,

Антон Павлович Чехов

Два писма и једна кришика

симболички, а по форми је то ствар посве оригинална, јединствена. Штета што Вишњевски не схвата ујку, али зато су остали просто заносни! Уосталом, у Станиславског Астров малчице није такав какав би требало да буде. Па ипак, сви они глуме прекрасно! У поређењу с овим ансамблом, Мали театар је страшно крут. Како су сви ти људи паметни, интелигентни, колико је у њих уметничких чула! Книпер је чудесна глумица, дражесна жена и велика мудрица. Како су јој добре сцене са Соњом. И Соња је такође предивно играла. Сви су, чак и слуга – Григорјев – били изврсни, сви су сјајно и одлично знали шта раде и, одиста, због његове глуме, чак се и Вишњевскоме може опростити што је погрешно приказао ујка Вању. То позориште је уопште оставило на мене утисак темељите, озбиљне ствари, велике ствари. И како му одговара, то што нема музике, што се завеса не подиже већ размиче. А такву глуму и декор нисам могао ни замислити. Сјајно! Чак ми дође жао што не живим у Москви – стално бих долазио у тај чаробни театар. Видео сам Вашег брата, стајао је и пљескао.

Никад нисам плескао глумцима – то је за њих увредљиво, тојест требало би да буде увредљиво.

А јесте ли гледали “Сирана де Бер-жерака”. Ја сам га недавно видео, и комад ме је одушевио.

Путеве слободарским гаскоњцима!

Ми јужнога неба синови.

Ми сви под полуделим сунцем

И са суцем у крви рођени!

Необично ми се свиђа, то “са сунцем у крви”. Ето како треба живети – као Сирано. А не – као ујка Вања, и сви остали што живе с њим.

Поздравља Вас Максим Горки

* * *

Крај децембра 1901. Москва

Срећна Вам Нова година, драги Антоае Павловичу!

Хтео бих да се некоме помолим за Ваше здравље, добро здравље, бодрост, весеље... Онима који обожавају ваше стваралаштво потребна је таква молитва, неопходна...

Поново вас читам, Антоне Павловичу! *Ойеји Дуел, Павиљом број шесћ, Цраи монах, По службеном њослу...* За ове приче су везане успомене из младости, тужне али светле. И поново пригушене сузе, поново нежност поезије и трептаво очекивање боље будућности... Са Вама се лакше живи зато што уливате веру у бољу будућност и приморавате на устрајност.

Нека други мењају своја одушевљења за уметнике као капуте, хиљаде оваквих као што сам ја остаће верни Вама, Антоне Павловичу, заувек.

Ја никад никога нисам осећао тако као што осећам Вас.

Ви сте навикли на похвале и додијала су Вам оваква писма. Не мари. Ја данас живим кроз Вас и хоћу да Вам захвалим за подршку. Чврсто стежем Вашу руку и, ако дозвољавате, љубим је.

Воли Вас Вс. Мејерхољд

П.С.

Поздрав Марији Павловној и Вашој Мајци.

* * *

Мухарем Первић

“ГАЛЕБ У ФАРМЕРКАМА”

Ако може Хамлет у гаћама, Дездемона у бикинију, зашто не би могао и Чеховљев “Галеб” у фармеркама, у оделима за сваки дан! Живи смо људи, желимо живо позориште, а немамо ни пара у изобиљу за стилске детаље и дрангулије, не бавимо се, при том давнином, оним што беше, далеким и недовољно досежним и одгонетнутим људима, или мутном чеховштином, већ собом, својом савременошћу, начином на који данас живимо и волимо, мислимо и расправљамо о животу и уметности, старим и новим позоришним формама. У позоришту “Круг кредом” из Будимпеште, не мисли се, не глуми, у аористу, већ у презенту. Оно што ова трупа, и редитељ Арпад Шилинг истражују, нису даљине и дистанце, временске и друге, већ како их уклонити, савладати, превазићи. Не репродукује се, и не истражује дух и стил времена, ни традиција и историја играња. тумачења Чехова, већ се освајају блискост, присност, сродност. У овој представи време је оно што глумци и редитељ савлађују, и у томе је

изазовна супротстављеност редитеље-
ве и пишчеве визије, чеховштине и
шилинговштине!

Може и тако, каже моја пријате-
љица, театролог из Москве, Агапова.
Чехов функционише, остварује и до-
сеже завидан позоришни ефекат и као
наш савременик. “Галеб” је моћан, ра-
зућен. Да не кажем неуништив, и као
комад одгонетања, дешифровања, ло-
гичке анализе, што Чеховљева коме-
дија превасходно и јесте у тумачењу
театра “Круг кредом”. Савременост на
којој Арпад Шилинг, укупним позори-
шним изразом инсистира, бистри мут-
ну воду живота Чеховљевих јунака,
али је, разгонећи оно недовољно јасно,

и лако изразиво – чини плићом! И про-
ходнијом, додуше! Изводи све на ра-
ван, у дух, језик и стил савремености,
то значи и претпоставља, изводити на
чистину, чинити јаснијим, разговетни-
јим оно што прошлост, и њене вер-
балне и друге завесе и мреже прикри-
вају, али и излагати се ризику да че-
ховштину поједноставимо лишавачујући
је оног колебљивог, непостојаног, дво-
струког, парадоксалног, затамњеног,
свега чему објашњење није довољно.
Шилингов Чехов је јасан, логичан, не-
побитан, али не и зауман, неисцрпан,
неразложив.

(У редакцији Милосава Мирковића)

